

K situaci v legionářstvu

Článek Rudolfa Medka z časopisu *Fronta*, rok 1927

Země mluví

Vážený pane redaktore,

není to příliš radostný úkol, vyhověti Vašemu přání, a psát o dnešní situaci v legionářstvu! Není nikterak utěšená. Já, jemuž samotní někteří legionáři vyčítají, že legionářskou minulost „idealizuje“, hlavně prý in puncto nacionalismu, přece ani dnes se nevzdávám víry, že legionářství jest idea živá, i když její přímí nositelé vymírají, a že legionářstvo by mohlo, kdyby chtělo a umělo, býti z nejplodnějších živlů v našem novém a svobodném životě národním.

Proč tedy jsou tu obtíže?

Proto, že se s legionářstvem z mnoha stran nedjedná – dovoluji si to tvrdit! – upřímně a věčně. Podkládají se mu funkce zcela jiné, než je s to znésti. Dějí se pokusy o jeho myšlenkové zmatení falšováním a krivým výkladem minulosti. Chce se ho politicko-stranicky využívat, ba zneužívat.

Jednotná všelegionářská organizace mohla míti jen tenkrát smysl v národě, dovedla-li stvořiti společenství, v němž mohli se cítiti doma všichni povětiv bojovníci zahraničního odboje. Protože také v tom zahraničním odboji byli všichni s nadšením vítáni a v legiích našli opravdový domov, ať to byli katolíci, evangelíci, židé či bezvěrci, ať to byli měšťáci, sedláci či proletáři, konzervativci, liberálové, pokrokaři nebo socialisté. Proti zahraničnímu odboji, vedenému například na Rusi „Svazem“ zpočátku, potom Odbočkou Národní rady, odvažily se postavit pouze dvě skupiny: Zívalovi a Dědinovi černosotněnci a Munovi komunisté. (Pracovali dokonce společně v jednom časopise!)

Ač se politické stranictví celkem v legiích neprojevovalo – leda poněkud znatelněji až v ruské revoluci, a to právě příslušníky levých stran! – byl by politický jejich obraz ukazoval tak asi k vzorci všenárodní koalice Švehlovy z minulého politického období našeho.

Naproti tomu vedení Československé obce legionářské, jež se v Karlíně r. 1921 ustavila jako všelegionářská organizace, činilo vše možné, aby legionářstvo jako celek sestoupilo na cestu politického stranictví a sloužilo mu. Začalo nejdříve metodou vypuzovací, potom vylučovací. Učinilo si neobyčejně prostoduchou čáru mezi vším, co se mu zdálo v národě „pokrokové“, a tím ostatním šmejdem „nepokrokovým“. „Pokrokoví“ byli: českoslovenští sociální demokraté a českoslovenští socialisté (národní socialisté), z nichž ovšem nejmilejší srdci byli Brodecký a Vrbenský! Trpění byli agrárníci a živnostníci. Zavržení byli národní demokraté a lidovci s luďáky. Podle tohoto vzorce dávány byly politické direktivy legionářstvu. K volbám říšským i obecním, k veřejným projevům, ba dokonce i k oslavám (např. i k oslavě 28. října, svátku všenárodního sbratření a solidarity!). Konce těchto spekulací? Nejlépe charakterizuje vývoj této tzv. všelegionářské organizace poslední oslava 28. října 1926: Československá obec legionářská jej slavila společně se stranou československých národních so-

cialistů, sociálních demokratů a – stranou práce! Stojí v boji se třemi stranami dnešní většiny: s národní demokracií, s lidovou a ludovou, s agrární, která zejména v poslední době ve svém ranním i večerním tisku neustává varovati své příslušníky-legionáře před Č.O.L. Vztah mezi Č.O.L. a stranou živnostenskou je velmi vágní. Č.O.L. a její list, „Národní osvobození“, vedlo však politický zápas i proti staré, všenárodní koalici. Od samého počátku snilo o účasti Němců ve vládě: ovšem levých stran německých ve vládě „pokrokové“. Volalo do této vlády i komunisty i s jejich čestnými šavlemi za boj proti legiím v Rusku, i s jejich manifesty pro „odtržení“, i s jejich celkovou negací tohoto státu, který legionáři zalévají krví svých nejlepších druhů – také v boji proti bolševikům.

Protože však přes mohutný pud k hromadnosti a pospolitosti přece jen všichni legionáři nejsou stádo, leccos zkusili a prožili, umějí z valné části myslet, nemohli býti s tímto vývojem věcí spokojeni. Nastal kvas. Zprvu uvnitř organizace v podobě opozice, víceméně organizované nebo jen sporadické, vyčkávací, bojící se o jednotnost organizace a o její prestiž. Vedení Č.O.L. tyto projevy zřejmě přezíralo, umlčovalo, ironizovalo. Celým slozkám legionářským začínalo býti nedobře ve „všelegionářské“ organizaci, jejíž vedení myslelo mnohem více na politické spekulace a kejkle než na skutečné zájmy a skutečné poslání svého členstva. Dnes máme v republice řadu legionářských organizací, stojících mimo Č.O.L., z nich některé pak

Titulní stránka úplně prvního čísla *Fronty*, z níž pochází i tento Medkův článek

stojí přímo proti Č.O.L.. Je zde sdružení nejstarších bojovníků z fronty ruské i francouzské z roku 1914, Kruh starodružiníků, je tu Kruh francouzských legionářů, Sdružení italských legionářů, Sdružení bývalých bojovníků ze srbské armády, Spolek invalidů-legionářů – vesměs organizace zájmové, sdružující vedle příslušníků jiných organizací i členy Č.O.L.; přesto, že Č.O.L. se snažila je sobě organizačně podřídit, vymkly se tyto organizace plně jejímu vlivu a žijí samostatně, neboť právem se obávají zestraničení a politického zneužívání. Mimo ně je tu Družina československých legionářů, Ústřední jednota československých legionářů – katolíků, v poslední době vznikla i zvláštní organizace legionářů-Slováků a konečně Nezávislá jednota československých legionářů. Máme tedy 10, slovem deset, organizací legionářských! Většina z nich vznikla cestou jakési ideové emanace z Č.O.L., z nesouhlasu hlavně s její politikářskou praxí, z odporu k její nevěrnosti a neupřímnosti vůči programu, který jí ukládal veřejné poměry u nás spíše studovat, politické stranictví spíše sblížovat a jeho divočiny a hroty spíše lámat, než přispívat k všeobecnému zplanění politického myšlení, vkládat se nerozvázně do každé sezónní vřavy (cla! kongrua! župy!), koketovat kde s jakým radikálčením „levičáckým“ a duševně utonout v pokrokářské frazeomanii, jejíž povaha a důsledky přejíždají se dnes už i samotným pokrokářům (Ferdinand Peroutka nedávno v „Přítomnosti“ v článku „Unavené pokrokářství“).

Nejvážnějším odpůrcem Č.O.L. jest před více jak rokem vzniklá Nezávislá jednota československých legionářů, která také nejjasněji vyjádřila dosud ve svém programu a hlavně ve své praxi rozdíly mezi sebou a Č.O.L.. Má dnes na 6000 členů, zánícených, pracovitých, inteligentních, soustřeďuje mimo komunisty příslušníky všech československých státoporných stran. Zpočátku toto hnutí Č.O.L. ironizovala a přezírala, jako „akci 21 národních demokratů“, jež vyloučila před volbami r. 1925 ze svých řad. Později nastal poplach. Nic nepomohly přídomky „buržoazní“, „najedená“, „fašistická“, „reakční“ organizace, aby zabránily vstupu do Nezávislé jednoty velkého množství dělnictva, živnostnictva a úřednictva, jež se hlásí politicky k sociální demokracii, k československým národním socialistům, k živnostníkům i k agrárikům. Lhalo se velmi nejspíše o tom, že Nezávislou jednotu založil (podle toho, jak šly „aféry“) jednou Gajda, podruhé Hlaváček, potřetí Stříbrný, počtvrté Hodža. Stále jasněji vyrůstalo v legionářstvu dilema: buď bude organizace legionářů společností prakticky neangažovanou, nezávislou mravně i hmotně na té či oné straně politické, buď bude organizací všech legionářů bez rozdílu přesvědčení, konfesí a stavu, jako jí bylo zahraniční vojsko, nebo bude filiálkou jedné či dvou stran nebo politického bloku. V druhém případě se dostane do politického boje, stane se tudíž stranicko-politickým faktorem, ovšem se všemi důsledky, jež z toho plynou. Neříkám, že ve vyšším smyslu slova není také poslání N.J. politické, jako jím jest poslání Sokolstva, Střelectva a každé národně-výchovné organizace či společnosti. Ale na rozdíl od Č.O.L. chce N.J. mít ke všem stranám stejně daleko i blízko, pokud usilují o věc národa a o prospěch státu, chce v národě propagovat legionářskou tradici a poznání legionářské minulosti,

chce pěstovat v lidu československém legionářské ctnosti, z nichž nejdůležitější pro národ je bratrská družnost, vzniklá za podmínek solidarity a tolerance, bez nichž by nikdy nebylo legií. Její vůdcové netouží po mandátech, jako po nich netouží např. Sokolstvo; mají-li jakou ctižádost, je to vůle k povznesení typu československého společenství národního. Věří, že tímto úsilím a takovou prací vykonalo by legionářstvo v národě více, než problematickými pakty se stranami a fráзовitým pseudo-pokrokovým kaceřováním a insinuacemi. Nebylo-li legionářstvo s to vytvořit svoji stranu hned po svém návratu z ciziny, zbývá mu jediný úkol, který má konkrétní smysl: po vzoru všennárodní organizace sokolské, jež má program tělocvičný i mravní, může legionářstvo aspoň v úsilí o mravní povznesení svého národa najít své poslání. A protože je po válce a protože žijeme v míru, potřebujeme především klidu a konsolidace, abychom dobudovali svůj svobodný domov a zajistili jeho budoucnost. Toho legionáři nedokáží vřavou politicko-stranickou, již pomáhá Č.O.L. rozdmýchat a tak klidu i konsolidaci překážet, nýbrž mohou toho dosít jedině a výhradně tolerancí, politickou slušností svých projevů a seriózností svých zásad. Každý uvědomělý moderní Čech a Slovák jistě uznává principy deklarace washingtonské. Jest ne-poctivostí, denně o washingtonské deklaraci žvanit a denně se jí zaklínat, ale znát jen povrchně její obsah a nalhávat si, že už zítra či pozítří budou muset být všechny její body uskutečněny. Masaryk řekl před lety: „Nemůžeme mít všechno najednou“. Dal tím popud k věcnému přemýšlení o našem konkrétním programu národním. Č.O.L. dala proti Masarykovi přednost nevěcné dialektice. Vývoj věcí v legionářstvu spěje však dnes k věcnému přemýšlení o programu legionářském i národním. Spěje k rozumu, i když pár kamelotů i tento prostý rozum prohlašuje třeba za – „reakci“.

Zpracoval Jan Kašpar

Rudolf Medek (1890–1940) se v květnu roku 1921 podílel na vzniku Československé obce legionářské, největší organizace sdružující bývalé bojovníky z legií. Podle Medkovy představy měli být legionáři začleněni do struktur nově vzniklého československého státu coby nadstranický celek. Vedení Obce však tuto myšlenku velmi rychle zavrhl, začalo spolupracovat s levicovými stranami a snažilo se zasahovat do politiky. Plukovník Medek toto počínání vždy kritizoval a jeho nesouhlas vyvrcholil roku 1926, kdy došlo k založení Nezávislé jednoty československých legionářů, která se stala druhým největším legionářským sdružením a znamenala jakousi protiváhu Obci. Medek koncipoval programové zásady Nezávislé jednoty a byl zvolen jejím předsedou. Tato organizace sice postupem doby inklinovala k národní pravici, byla však vždy méně zpolitizovaná než Obec a svůj hlavní cíl, uchovávání legionářských tradic v autentické podobě, plnila nerosrovnatelně úspěšněji. Mimo těchto dvou hlavních uskupení však působilo i několik menších legionářských sdružení. Úvaha nazvaná *K situaci v legionářstvu* odráží situaci, která panovala zhruba rok po vzniku Nezávislé jednoty. Článek vyšel formou dopisu v 1. čísle prvního ročníku tehdy nově založeného nacionalisticky orientovaného týdeníku *Fronta* dne 6. května 1927 a od Rudolfa Medka si jej šéfredaktor listu Karel Horký (1879–1965) přímo vyžádal. Ohlas na sebe nenechal dlouho čekat. Josef Kopta (1894–1962), člen Obce a redaktor *Národního osvobození*, Rudolfa Medkovi vytykal nejen zaujatost, ale především fakt, že svůj článek publikoval právě ve *Frontě*. Medkovy kontakty s tímto protihradně zaměřeným časopisem sledovaly s nelibostí i armádní kruhy. Na jejich nátlak, zřejmě pamětliv případu generála Radoly Gajdy (1892–1948), jenž byl v roce 1926 z politických důvodů degradován a propuštěn z armády, Medek spolupráci s *Frontou* velmi záhy ukončil. Jeho stať však zůstává klíčová pro pochopení dobové reality a kromě toho obsahuje i dodnes aktuální poselství týkající se sjednocení národa v „bratrské družnosti“ a vůle k povznesení národního života.